

ಡಾ.ವಿನೋದ ಛೆಬ್ಬಿ

ಸಾವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸೇವೆಯೊಡನೆ ಸಾಫ್ ಯಾಕೆ ಕೊಡಬಾರದು?

324: ಹೊಸ ದಾರಿ - 64

ಸಾವಿನ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಯುವವರನ್ನು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಹಾಯ ಅಥವಾ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವಲ್ಲದೆ ಮಾನವೀಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೋದಸಲ ಕಂಡುಕೊಂಡೆವು. ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕಿರಿಯರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಈಸಲ ನೋಡೋಣ.

ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ 'ಹಿರಿಯರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವು ಕಿರಿಯರ ಕರ್ತವ್ಯ' ಎನ್ನುವ ನೀತಿವಾಕ್ಯವು ಗೋಡೆಯಮೇಲೆ ಬರೆದಂತಿದೆ. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಋಣಾನುಬಂಧ, ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಗಳ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತವಿದೆ. ನೀವು ಹಿರಿಯರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ— ಇದೆಷ್ಟು ವಾಸ್ತವ ಎನ್ನುವುದು ಅವರವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವವೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಹಿರಿಯರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ, ಹಾಗಾಗಿ ಅವರ ಕರ್ಮಫಲಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಯುವ ತನಕ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡರಾಯಿತು ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಿರಿಯರಲ್ಲಿದೆ.

ಹಿರಿಯರ ಸೇವೆಯು ಕಿರಿಯರ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಜ. ವಿಡಂಬನೆ ಏನೆಂದರೆ, ಸೇವಾಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಚೂರೂ ಪ್ರೀತಿಯ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ! ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಅಶಕ್ತ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರುಚಿಕರ ಕಾಫಿ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತ, 'ಹೇಗಿದ್ದೀರಿ?' ಎನ್ನುವಾಗ ಮುಖ ನೋಡದಿದ್ದರೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ! (ಕಾಫಿ ಕೊಟ್ಟಾಯಿತಲ್ಲ, ಬಾಕಿಯೇನಿದೆ?) ನೆರವೇರಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಹಾಗೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದುವರಿದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಮಾವಂದಿರನ್ನು ಸೊಸೆಯು ಹಗಲಿರುಳೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸುಸ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ನವದಂಪತಿ ಮಧುಚಂದ್ರಕ್ಕೂ ಹೋಗದೆ ಹಿರಿಯರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವ ತೇಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಬದಲು ಅತ್ಯಪ್ಪಿ, ಕಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಕೃತಾರ್ಥತೆಯ ಬದಲು ಅಸಮಾಧಾನ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೆಂದು ಕಿರಿಯರು ಕೈಬಿಟ್ಟರೆ? ಸೇವೆಗೆ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯ ಬರಬಹುದು. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬನು ಕ್ರೂರ ಅಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಜೀವತೇಯ್ತು ಹೈರಾಣಾಗಿ ಕೈಬಿಟ್ಟಾಗ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಕುಡುಕ ಅಪ್ಪ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.

ಸೇವಾರ್ಥಿ ಕಿರಿಯರ ಬಗೆಗೆ ಕಿರಿಕಿರಿ ಏಕೆ? ಸೇವೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡೂ ಏನು ಮಹಾ ಮಾಡಿದ್ದೀಯಾ ಎನ್ನುವ ಹಿರಿಯರನ್ನು ನೀವು ನೋಡಿರಬಹುದು. ಕಾರಣ ಕುತೂಹಲಕರ. ವಯಸ್ಸಾದಂತೆ ಕಾಯಿಲೆಯೋ ಶಾರೀರಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೋ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಒಳಬಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಹೋಗಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ನಿಭಾಯಿಸಬಲ್ಲೆ ಎನ್ನುವ ಅಹಮಿಕೆ ಕುಸಿಯುತ್ತ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಲೇಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಕಾಡತೊಡಗುತ್ತದೆ. (ಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ದೈನ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸದ ಹೊರತು ಬದುಕು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಾರದು ಎಂದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ.) ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಮೇಲೆ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವಾಗ ತನ್ನದೇನೂ ನಡೆಯಲಾರದು ಎನ್ನುವ ಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಒಂದೆಡೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಒದ್ದಾಡಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಗಲಾಚಲೇಬೇಕು. ಸಹಾಯವಾದ ನಂತರ ತನ್ನ ಹೀನಾಯ

ಸ್ಥಿತಿಗೆ, ಅತಂತ್ರತೆಗೆ ದ್ವೇಷ ಮಾಡುತ್ತದೆ — ಇದೇ ಅತ್ಯಪ್ಪಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಹಿರಿಯರ ಗಮನವು ನಿಮ್ಮದೇ ಇರುವುದರ ಬದಲು ತಮ್ಮ ಅತಂತ್ರತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರರ್ಥವೇನು? ಹಿರಿಯರ ಅತ್ಯಪ್ಪಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯು ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ಮರುವರದಿಯಲ್ಲ! ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ವರ್ತನೆಗೆ ಬೇಸರ ಪಡಬಹುದೇ ಹೊರತು ತಿರಸ್ಕಾರ ಭಾವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ; 'ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಇವರು ಇಷ್ಟೇಯ!' ಎಂದು ತಪ್ಪು ಧೋರಣೆ ತಳೆಯಬೇಕಿಲ್ಲ.

ಸುಖಾಂತ್ಯ ಎಂದರೇನು? ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಭಯ, ಮುಂದಿನ ಔಷಧಿಯ ಗುಟ್ಟುಕೆಗೆ ಚಡಪಡಿಕೆ, ಬೆಳಗಿನ ನಡೆಗೆ ಗಡಿಬಿಡಿ ಮುಂತಾದ ಹಿರಿಯರ ವರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಕಾಣುತ್ತದೆ? ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬದುಕಿಗೆ ಕಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೇಣಗಾಟವಿದೆ. ಹೇಣಗಾಟ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಹೇಣ ಬೀಳುವ ಭಯವಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಸಾವನ್ನು ದೂರವಿಡಲು, ಹಾಗೂ ಸುಖಾಂತ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಪೂಜೆ-ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಾರೆ — ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಕಾಣುವವರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ಮವು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಕರ್ಮಫಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದರೆ ದೇವರ ಬೆಂಬತ್ತಬೇಕಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ಬದುಕಿದರೂ ಸಾವು ಮಾತ್ರ ಸುಖವಾಗಿರಲಿ ಎಂದು ಬಯಸುವುದರ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ್ದುಲ್ಲವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಹಾಗೂ ಇದೇ ಕೊನೆಗಾಲದ ಚಡಪಡಿಕೆಗೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು, ಸುಖಾಂತ್ಯವೆಂದರೇನು? ಸಾವಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದೇ ಸುಖಾಂತ್ಯ!

ಅಂತರಂಗದ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಅಸಹನೆಯಾಗಿ ಹೊರಹಾಕುವ, ಎಷ್ಟೇ ಉಪಚಾರಕ್ಕೂ ಬಗ್ಗದ ಹಿರಿಯರು ನಿಮ್ಮ ಸುಪರ್ದಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳಿ; ಮಾಮೂಲೀ ಕರ್ತವ್ಯ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹರಟೆ, ಗತಕಾಲದ ನೆನಪುಗಳ ಮೆಲುಕು, ಮುಖ್ಯವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ— ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಬಹುದು? ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹೊಸದೊಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ: ಸಾವಿನ ಭಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸೇವೆಯೊಡನೆ ಸಾಫ್ ಯಾಕೆ ಕೊಡಬಾರದು? ಕಿರಿಯರೊಡನೆ ಲೈಂಗಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹಿರಿಯರೊಡನೆ ಸಾವಿನ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳಬಾರದು? ಇದು ಹೇಗೆಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹಿರಿಯರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದಮೇಲೆ ಜಾಗ ಬಿಡುವುದರ ಬದಲು ಅವರೊಡನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. 'ನಿಮ್ಮ ಬಗೆಗೆ ನಿಮಗೆ ಏನು ಅನಿಸುತ್ತದೆ?' ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ, ಆತ್ಮೀಯತೆ ಇರಲಿ. ನರಳಿಕೆಯ ದನಿಬಂದರೆ ತಡೆದು ಹೀಗನ್ನಿ: 'ಇದೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ದೇಹಸ್ಥಿತಿ ಆಯಿತು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಬಗೆಗೆ ನಿಮಗೆ ಏನು ಅನಿಸುತ್ತದೆ? ನಾನೆಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ನಿಮಗೆ ನೀವೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ, ಏನು ಉತ್ತರ ಬರಬಹುದು? ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಹೇಗೆ ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ನಿಮ್ಮೊಳಗಿನ ಸ್ವಂದನೆ ಏನು? ಈ ಸ್ವಂದನೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡಾಗ ನಿಮಗಾಗುವ ಅನುಭವ ಏನು? ಸಾವಿನ ಬಗೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆ ಏನು?' ಎಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡಿ. ತಕರಾರು ಮಾಡುವ ಯಾವ ಹಿರಿಯರೂ ತನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಯೋಚಿಸಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಮೊದಲು ಆಘಾತ ಕೊಟ್ಟರೂ ನಂತರ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಚರ್ಚೆಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತ ಸಾವಿನ ಬಗೆಗೆ ಅವರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡಿ: ಉದಾ. ನೀವು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದುಕಿದ್ದೀರಿ; ನಿಮಗೆ ಬಹುಪ್ರಾಣಿಗಳಿವೆ; ನಿಮ್ಮ ಶರೀರವು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದಾಗುವ ಕ್ಷಣಗಳು ಅದ್ಭುತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾವಿನ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ನೀವೂ ಸಹಪಯಣಿಗರಾಗಿ. ಸಾಯಲು ನಿವೃತ್ತ ತಯಾರಾಗಿ.

ತಿರಾ ಹಣ್ಣಾದವರ ಆರೈಕೆ ಹೇಗೆ? ಇವರನ್ನು ಅಮಾಯಕ ಮಗುವಿನಂತೆ ಕಾಣುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿ: 'ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೈಕಾಲು, ಹಾಗೂ ನೀನು ನನ್ನ ಮಗುವಿನಂತೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ.' ಇಲ್ಲಿ ತಲೆಮಾರು ತಿರುವುಮುರುವಾಗಲಿ.

ಇನ್ನು, ನಿಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ ಅನುಭವಗಳೇನು? ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ: 8494933888; Email: vinod.chebbi@gmail.com